

TORONTÁL.

Vegyestartalmu hetilap. — A megyei közigazgatási bizottság közlönye.

Megjelen: hetenkint egyszer, csütörtökön.	Előfizetési feltételek: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. Negyed évre 1 ft. 50 kr.	Hirdetések díjai: a háromhados petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kinevartási díjakat minden egyes beiktatásért 30 kr.
Szerkesztői iroda: Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerek.	Hirdetések és mellékletek: — utóbbiak a kinevartási díjakkal együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatalban. Kéretik az ígatási díjakat az ígatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétethetnek.	Kiadóhivatal: Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerek, hova az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

Nagy-Beeskerek, okt. 28-án.

Nagy fontosságú nyilatkozatokat hoztak az utóbbi napok monarchiánk állásáról és külpolitikájáról. Első sorban Haymerle bárónak, az új külügyminiszternek első körirata; második Salisbury angol külügyminiszternek beszéde, a mely amannak hatalmas illusztrációja, s végül Kossuth nyilatkozata, mely amazoknak sötét ellentéte.

Haymerle külügyminiszter egy köriratban jelenti a hatalmaknak, hogy Andrassy gróf visszalépévé, Ausztria-Magyarország külügyi tárczáját átvéve; egyúttal alkalmat vesz követendő politikájának alapelveit megjelölni. Haymerle feladataul Andrassy politikájának szoros követését tüzi ki; kell hogy a berlini szerződés eredményei megszilárduljanak; ne csak föntartassék a béke, hanem a megnyugvás érzete foglaljon általános tért, hogy ipar és kereskedelem, a biztosság garantált megnyerhessék. Haymerle szavaiként Ausztria-Magyarország békítőleg fog működni, mások jogait szem előtt tartani s mások érdekeit jóakarattal méltányolni fogja. Ezek a szavak azt bizonyítják, hogy Ausztria-Magyarország el van határozva nemcsak maga békét tartani, hanem azt mások által is megtartatni; hogy tehát minden igyekezete arra lesz irányozva, miszerint a balkán felszígati állapotok tartósságot nyerjenek, s minden erővel visszautasítani s leküzdeni fog oly törekvéseket, a melyek fölforgatására irányulvák.

Ez bizony egyenes beszéd, a melylyel csak oly hatalom élhet, a mely erejében önértés, sulyában számottevő s nemzetközi állásában biztosított. — S valóban ég és föld a különbség a monarchia mostani és néhány év előtti állapotában. Midőn Andrassy állását elfoglalta, a monarchia elidegenedve, elszigetelve volt az egész világtól. Nyílt veszélytől körülvéve, titkos aspirációktól fenyegetve, a monarchiának állása biztosítására csak a Németországhoz való viszonyának tisztázásában volt némi gyöngye reménye. S a monarchiára néve legnagyobb s legvégzeteljes kérdés, a keleti kérdés, még akkor elintézetlen volt, s fölfakadása bármily közelnek látszék, fejlődésének veszélyei kiszámíthatatlanok voltak. A német-orosz szövetség uralkodott Európa fölött, s kétségtelennek látszott, hogy ez a hegemonia a keleti ügyekben is érvényesülni fog. Ausztria-Magyarország aggodhatott, hogy a Balkán felszígati történések változások s újalakulások befolyása és érdekei ellenére fognak történni, vagy

pedig Oroszországgal kell élet-halál harcra keverednie.

Ma már Ausztria-Magyarország Németországnak egyrangú szövetségese s ez a szövetség dominálja ma az európai helyzetet. Az elidegenedés és elszigeteltség, a melyek következményei nyomozottak bennünket, ma már Oroszországra ment át. Végeztünk az orosz hatalommal egy jó darab időre egy lövés nélkül, s győzelmünk ép oly tökéletes, mintha Oroszországot néhány véres csatában megvertük volna. Ezen nézetet nem csak büszke önértésünk vallja, de annak helyessége mellett Anglia külügyminisztere, Salisbury lord is tanuskodik. Salisbury az egész világ előtt nyíltan kimondja, hogy keleten a hatalmi elsőség, melyre Oroszországnak törekedett, ma már monarchiánknak osztályrésze. „Oroszország” — mondja Salisbury — nem nyomulhat előre, mert Ausztria-Magyarország hatalmas, a feladatot, mely ama szláv hatalom egyik tengertől a másikig való kiterjeszkedésének megakadályozásában áll, Ausztria-Magyarország vállalta magára.

Salisbury e szavai érthetően megmagyarázzák keleten elfoglalt hatalmi állásunk sulyát és jelentőségét. A nagy problema ugyan még ezzel nincs megoldva, mert megtörténhetik, hogy ismét erőszakos megoldás fog megkísérelni, s ez esetben bizonyos, hogy mi már nem lehetünk a fejleménynek tetlen szemlélői többé; de ép oly bizonyos az is, hogy ellenactiónk Európa irányadó hatalmainak társaságában fog megindulni. Salisbury kijelenté, hogy „az utóbbi hetek eseményei alapul szolgálnak azon hitre, hogy Ausztria-Magyarország nem lesz magára hagyatva, ha megtámadtatik.”

Ausztria-Magyarország helyzetének eme gyökeres javulását természetesen, hogy gyűlölködéssel s elfojtott irigységgel látják ellenségei. — Fajdalom ezek sorában foglal helyet Kossuth is, mint az osztrákokkal kiegyezésnek s a dynastiának kiengesztelhetlen ellensége. Kossuth szerint elvakultság az, ha a magyar hazafiak a Németországgal való szövetséget elengedhellen föltételnek tekintik arra néve, hogy Oroszország korlátok közt tartassék. Szerinte az osztrák-magyar-német szövetségnek mulhatatlan következménye lesz: a francia-orosz alliance, és ha a harc kitor, mi egyedül leszünk kénytelenek kiállni az orosz rohamot, mert Németország teljesen el lesz foglalva a maga védelmével. Szerinte Magyarország menthetlenül veszve van, csak néhány évig vegetál majd mint Németország uszálya, s mint kizárólagosan a német

érdek szolgája. „Ha megmenekülünk is a szláv fogaktól, német szószszal fogunk fölfalatoztatni,” — mondja Kossuth.

Alig kell bővebben magyaráznunk, hogy nagy számúztólunk tulságosan feketé szemüvegen nézi hazája sorsát, és hogy ezen véleménye nem más, mint azon nagyszabású izgatási actió folytatása, a melyet 1867 óta szakadatlanul intéz Magyarországnak Ausztriával kötött szoros szövetsége ellen, s így ez ebből a szempontból itélendő meg.

Feladatunk az, hogy a szláv uralom bekövetkezését meggátoljuk. A német szövetség erre igen hatalmas eszköz, mert az érdeklősség már természet-szerűleg kötelezősége teszi, mint közvetlenül érdekelt félnek ugyan oly irányban működni, mint milyen a mi érdekünkre néve is szükséges!

Nagy-Beeskerek, okt. 30.
— A jövő évi budgetre vonatkozó közleményben fölelítettük, hogy az új adók közt lesz egy nyereségyadó is, mely 10 perzenttel sújt minden lotónyereményt. E közlemény folytán a helybeli és külföldi pénzvilágban aggályok merültek fel az iránt, vajjon ez új adó nem nehezedik-e a magyar állami díjölésön nyereségeire is?

E kételeyekkel szemben kijelenthetjük, hogy az új adó csak a kis lotteria nyereségeit fogja érinteni.

A pénzügyminiszter elrendelte, hogy a bírának a törvényben meghatározott évenkénti hat heti szabadságidőért beadott kérvényei, miután szolgálati érdekekben hivatali czélokra szolgáló iratok, bélyegmentesek ugyan; hanem a bírák hosszabb ideig tartó szabadság iránt beadott kérvényei valamint a bírósági segéd- és kezelő-személyzet szabadsági kérvényei általában évenként 50 kros bélyeg alá esnek. Továbbá, úgy a bírának, mint a bírósági segéd a kezelő személyzetnek bármely szünetre vonatkozó első fokú intézkedés ellen beadott felfolyamodásai az első íven 1 ft, a többin 50-50 kros bélyeggel látandók el.

A külföldi szakértők jelentése a Tisza és Duna szabályozásáról magyar és francia nyelven már megjelent és legközelebb fog az országgházban szótartatni. A jelentés a következő 5 főpontra vonatkozik: 1. A szabályozás Szegednél, mely egy körtöltés felállításában kulminál, és melynek a szakértők egy részének véleménye szerint szűkebb, másik része szerint tágabbnak kell lennie. 2. Szabályozása a Tiszának és mellékfolyóinak, a mi az árter bővítése és a szorulatok megszüntetése által történik. 3. Szabályozása az Alsó Dunának Drenkovától Turn-Severinig. 4. A vaskapu szabályozása a szükséges sziklarepezteésekkel. 5. Szabályozása a Dunának Budapestnél, részletes indítványokkal a fővárost fenyegető árvizek elhárítására, különös tekintettel a soroksári Dunaágra. — A jelentéshez 14 terv és térkép van csatolva.

A magyar mágnások a szabadságharcz ideje alatt.

E czim alatt a „Hon” a következőket írja: Kossuth azt mondotta a Soleil munkatársának, hogy a magyar mágnások már a

szabadságharcz alatt is kétségesen viselték magukat; mind a két táborral föntartották összeköttetéseiket, mind a kettőt elárulták; az egyetlen Perényi kivételével a többi egy sem szolgálta egész őszintén a nemzeti ügyet.

Tehát csak az egy Perényi jutott eszébe Kossuthnak, mint a haza és szabadság híve!

Hát Batthyányi Lajos gróf, kinek a haladatos nemzet, mint szabadsága vértanujának, mauzoleumot emelt?

És a másik Batthyányi (Kázmér) gróf, a ki, roppant birtokait a haza ügyéért áldozatul vette, mint a magyar kormánynek végső perczig hű tagja hagyta el a hazát s száműzetésben halt meg?

És Jeszenák báró, a ki Perényi Zsigmonddal együtt dicsőült meg, azon egy ügyet szolgálva?

Hát Mednyánszky báró, kinek csontjai a pozsonyi „Szamarhégy” golgotháján porladoznak?

És Teleki László gróf, a magyar emigráció egyik feje, honszeretetének áldozata?

És Jozsika Miklós báró, miniszter és holtig száműzöttje a szabadságharcznak?

És Csáky István gróf, az egész Szepesség megtartója a magyar hadjárat alatt?

Hát Széchenyi István gróf, melléknevén a „legnagyobb magyar”, a mivel őt az utokor megtisztelte! A ki kétszer halt meg hazája fölötti fájdalomában: először lelkiileg, aztán testileg?

És azután mindazok a magyar mágnások, kik a magyar honvédség élén harcoltak, előlmentek, vezettek, kitalálnak orozslánrészt megnyertek? Egy Bethlen Gergely gróf, Bem legjobbjak hadvezére, egy Bánffy Janos báró, az erdélyi és bánáti hadjáratok hőse; egy másik Bethlen gróf (Gábor), a kit Kossuth maga díszített föl a vitézség érdemrendével, — egy Kemény Farkas báró, Nagy-Szeben megostromlója, a diadalok koszorús embere, — egy Eszterházy Pál gróf, egy Zichy Manó gróf, kik az utolsó zászlódobogásig dandárai élén harcoltak? És Teleki Sándor, (a koltói), ki nemcsak a hazában, de a hol csak szabadsáért harcoltak, mindenütt az elsősk között volt. Hát az Orbanok és Loprestiek, az Aczéllok, a Liphayak, a Vayak nem voltak-e hívek az utolsó körömszakadásig? S azok között, kik bár nem mágnások, de első nagybirtokosok voltak a hazában, nem emlékszünk egy Almásy Pálra, egy Csernovics Péterre, egy Kiss Ernőre? s hogy azok mit tettek és mit áldoztak? Hát a kik csonkultán jöttek vissza a harczból? élő tőrösű annak a kornak, mely Panthaeonszámra faragta a nagy hazafiak szobrait; egy Eszterházy Kálmán gróf, egy Bánffy Albert báró csatatéren eltemetett jobbjá nem tanuskodik-e a mellett, hogy ez a föld a honfi erények hazája? Hát a kik ott veszték a harcuban, egy Mikes Kelemen gróf, egy Orczy László báró? Olyan olcsó volt a vérük, hogy nevéket, a mit vérrrel irtak a nemzet érdemkönyvébe, egy szivacsccsal le lehet törlni?

És e nagy, fényes sorból lehet-e kifelelni egy Károlyi István grófot, ki egymaga egy egész huszárezredet állított ki saját költségén s azonfölül még a két fiát is odaajándékozta a hazának? Hát Károlyi György grófnak és fiainak hű szolgálatait a nemzeti küzdelemben titkul maradtak-e, mert nincsenek kihíresztelve?

TÁRCZA.

A földrengések.

(Oka, módja, iránya, gyorsasága, tartama, előjelei, fészkei, hatásai.)

Földrengés szóval nevezzük földünk fölületének megrázkódását, ha annak oka a föld belsejéből indul ki. Mi lehet ennek oka, még vitatják a tudósok, de nagyon erős alapú azon állítás, hogy a vízgőz, mely a föld belső meleg gyomrában képződén, kimenetelt, szabadulást keres, rohan a föld nyílásain, uregein keresztül mindaddig, míg vagy valamely kőményen (repedésen, tűzhányó hegyen) kiillan, vagy meghűlvén odabenn lecsapódik, lehül és elvész.

Vérükben van már némely tudósoknak tagadni, haláltagadai azért is, a legvilágosabb dolgokat is. (Egyik tagadta, hogy mozogná bár mi is a földön, szerinte minden csak csalódás, így a mozgás is, erre egy hallgatója elkezdt föl s alá járkalni, kérem mit csinál ön kérdi a nagy tudós, — az ön állításait csáfalom, felelé és csak sétált föl s alá a publikum bahotája közt.) Földünkön ezen a narancs alakú gömbön minden felül szorják a tűzhányók — száma mintegy 3—4

százan — a tüzes olvadó követ, vasat, érczet mint izzó fehér kását magukból; minden országban ezerre megy a meleg és forró vízü források száma, hanem azért nincs tűz oda lenni, vitatja nem egy ember keményen. Hadd vitassa, mi elégedjünk meg azzal amit látunk és borzasztó jeleneteiben tapasztalunk.

Minden gondolkodó tudja, hogy a pinczékben annál melegebb van, minél mélyebbek azok, a kutak nem fagnak be télen se, miért?.. A bányászok minél lejjebb ásnak, annál nagyobb hőseget éreznek, Csehországban van a legmélyebb bánya, ezer méter, s itt már a legények uszónadrágban is izzadnak; miért?.. Mert a melegség minden 33 méter mélységben egy fokkal növekszik, tehát ha a kutakban nyájas olvasó 8 fok, t. i. 33 méterrel mélyebb kutban már 9 f. (40 métt.) 73 méter mélyen már 10 f. mindig, 500 méter körül már 20 f. 2600 méternél (1/3 mf.) már 100 fok meleg lenne, vagyis már forró víz lenne a köz. vízből s ha még pár száz méterrel lejjebb szöknék az, már forróbb lenne annál, melyet a fazékból naponként kiszaladni látunk, tehát neki is el kellene futnia — de hová?.. vagy vissza az uton, melyen leszűrenkedett, vagy ha nem elég tágas az ut, csinálni magának utat akár hogy. Hogy pedig a gőz erős jószág, látjuk a vasutnál, hol pár akó víz ezer és ezer mázsa terhet röpit felországon

keresztül, hát mikor oda lenni, a mélységben pár 100, vagy pár ezer akó víz gőzzé változik, mire nem képes, e kifejtett gőzfelhő?.. Befurakodik a csekély hasadékokba s tágitja, repeszti azokat nagy bömböléssel csak úgy regg belé — a föld, vagyis megvan a földingás k. olvasó ép úgy, mint a napokban rémülve tapasztalta sok száz ezer ember, amint a meleg országokban hetenként tapasztalják, de már megszokták s annyiba veszik csak, mint mi a menydörgés — égháboru.

Az ok, a nagy gözközán a föld forró belseje meg volna tehát, de hol nyeri a vizet?.. 6 1/2 millió □ mé. tenger borítja földünk fölületét, csak egy repedés támodjon e nagy darab földön ömlik befelé a víz mint Duna...

Hogy nyargal vissza aztán mint gőz ismét, az attól függ, minő utakon, sziklákon tör át. Majd hosszabba talál egy nyílást magának s rohan mint az ágyugolyó előre, majd fölfelé löki a terhet s ugrál le-föl, le-föl, mint a gumi labda. Az elsőt úgy hívják, egyenesen, vonalosan menő, a másikat hullámozó földrengés. A mienk is ilyen hullámozó volt a multkor.

Gyorsasága nagyon különböző, amint utja szabadabb, vagy telve akadállyal, de perczenként 5—10 mfet könnyedén benyargal. — Ereje kemény sziklán át rettenetes, lágy

homokos talajon elvész s ilyen vidékek ritkábban is kapják látogatásait, p. o. mi is.

Tartama rendesen mperczekig tart, de szünetekkel megújul néha heteken, hónapokon át, van eset reá, hogy egy évig is dühöng némely vidéken p. o. Meleda szigetén Dalmatiában évek előtt egy éven át egyre-másra jöttek a dóbörgések, úgy hogy éjjelenként 50—60—100 morgást és reszketést olvastak meg a rémült lakosok. Ez aztán az éjjeli zene!

Előjele, biztos még eddig nincs más, mint az említettük földalatti morgás, ezt hallva a forró övben lakók, rohannak — a szabadba és többnyire még jókor.

A delej, madarak és barometer is megérzik, nyugtalanul esnek, kelnek pár minutával a tünemény előtt. 1783-ban az iszonyatos kalábriai földrengést hetekkel előbb roppant ködök előzték meg elboritva Európa, Afrika, É.-Amerika legnagyobb részét. Azt a mi kis földrengésünket szintén köd és eső, szél előzte volt meg majd minden felé.

Esős időben több van, mint száraz évszakban, tehát ősszel, tavasszal több, mint nyáron, télen. Különös, hogy legnagyobb részük ujhold, vagy holdtölte körül esik.

Főfészkei a tűzhányók, tengerpartok, nagy vizek. Nálunk déli Olaszország, Vesuv, honnan

Hát azok a magyar főurak mind, a kik családi kincseiket fölhalmozva a magyar kormány asztalára, az első magyar bankjegyek alapjául, lehetővé tették, hogy a szabadságharcot meg lehessen kezdeni? Neveiket ott olvashatni mind a Kossuth Hirlapjában, megkoszoruzva halás elismeréssel.

S hogy még egy nevet szabad legyen emlékeztetni hozni: az Andrássy testvéreket. Azok is ott voltak. A bátya Aladár, ott harcolt Bem mellett, az öcs, Gyula pedig ott vezette a zemléni dandárt Kossuth szemeláttára a schwechati csatába, s végezte, mint a magyar nemzet követe, Stambulban, és a neve oda volt följegyezve Kossuth és a többi drága nevek mellé, a mit a megtört bűntetésnek neveztek, de mi, honfiak, megdicsőítésnek nevezünk.

Ennyi név csak egy fölületes végig gondolásra jutott eszébe egy kortársnak; ha a napok krónikáit vennék elő, egész falanxot állíthatnánk ki a hasonlókól.

Ezekre is elég legyen a „feledékeny kortársat“ emlékeztetni. — Hogyha még egyszer egy francia orleanista interviewer (mert a Soleil is) oda megy hozzá tanácsot kérni, mivel szövetkezzék majd a francia orleanista párt, ha a mostani republikánusok helyébe kerülhet? (a kik nem oroszbarátok) hát akkor ismertesse meg vele azt a tényt, hogy az ő kormányzata idejében is voltak hazajúrkert önfeloldozásra kész magyar főemberek, egyenlőbben, s valószínű, hogy még most is vannak: s azokat jó lesz számbavenni annak, a ki Budapest fegyveres sétát akar tenni az orosz határról!

Balkánfélszigeti confederatio orosz protectoratus alatt.

A belgrádi felhivatalos „Istok“ állítólag Risztics, a szerb miniszterelnök tollából cikket közöl, mely azt fejteti ki, hogy coalitio jött létre Szerbia, Montenegro, Románia és Bulgária közt, és hogy Görögország is csatlakozni fogna ezen coalitiohoz.

A nándorfehérvári hirlap ezen sensationális híret nem vehetik késpzennék, mert ehhez multja nem ad jogosultságot. Azonban nem kételkedünk benne, hogy Szerbia öhajtaná az ily coalitio, mindazáltal az ő érdekei és p. Romániai s Görögországi sok tekintetben annyira ellentétesek, hogy az ily coalitio csak Törökország ellenében látszanék valószínűnek, ellenben más irányban merőben lehetetlennek.

Ha ez események már az angol sajtó figyelmét is fölkelik, bizonyára kormányunk is ismeri és nem fogja elmulasztani ugy a coalitio mint az orosz izgatás s Szerbia fegyveres készülődéseinek a nyitjára jönni.

Valóban szükséges is Szerbia fészkelődéseinek idején határt szabni, nehogy elnézésünk által ismétlődjenek az 1876-iki események Boszniában és Hercegovinában.

Ugy látszik azonban, hogy a szerb kormány ama sensationális híre más rejtett célok palástolására szolgál. E célokról némi fogalmat nyújtanak a londoni lapok és nevezetesen a felhivatalos „Standard“ közleményei. E szerint a Balkánfélszigeten nagymérvű orosz izgatás foly és Szerbia képezi az orosz fondorlatok központját: papjai tüntetőleg kihirdetik a panszlávizmus tanait; delegáltak küldetnek az Ausztria-Magyarország által occupált tartományokba, hogy ezen monarchia ellen ellenségeskedést szítsanak, a mely az orthodox közt sohasem aludt el egészen. Szerbia tekintélyes mérvben gyarapítja csapatait és fegyvereit és ép azon van, hogy 150,000 Martini-puskát szerezzen be — mi célra? azt nem tudja senki megmondani.

A Vatican és Berlin.

A Bonnnan megjelenő „Reichszeitung“ a következő cikket közli, melyet Münchenből vett s melyért mi a felelősséget reá hártjuk: „Az egyház s állam közti hétéves háboru, a „culturharec“ végéhez közeledik. — Nehány hét mulva a conventio ratifikálni fog Berlinben ugy, mint Rómában. E béke alapja Gasteinban vettelt meg. A mint a

formaságok teljesítve lesznek, meg fog történni a concordatum közzététele. A porosz országgyűlés bevégzett tényével szemben fogja magát találni, a melyhez csak szentesítést kellend adnia. Nincs kétség benne, hogy tekintettel az országgyűlés conservatív többségére, e szentesítés nem fog elmaradni. A mi a békeszerződést illeti, kénytelenek vagyunk nagy tartózkodást követni. Egy dolog azonban tény s ez az, hogy a Szentsek az engedékenység legzsalsóbb határáig ment. Nem lehet itt sem győzelemről, sem kudarcról beszélni. A Szentseknek első sorban a lelkek üdvét kellett biztosítani. És az egyház concordatumai csak igen kevésbé hasonlítanak a közönséges békeszerződéshez. — A vallásháboru hetévi korszaka után tehát újból a béke korszakába lépünk. Adja Isten, hogy ne lehessen e korszakra alkalmazni a zsoltár ezen szavait: „In pace mea amaritudo amarissima“.

A berlini katolikus „Germania“ kérdés tárgyára téve a fentebbi közleményben jelzettek, mire a liberalis „National-Zeitung“ kijelenté, hogy korántsem oly annyira kérdés tárgya a Róma s Berlin közti békekötés; és hogy berlini jól értesült körökben hasonló nézetek vannak, habár a békekötés határidejét nem is tartják ily közelnek. A liberalis lap ezután így folytatja: „Nehány tényt is regisztrálunk, amiből függőben hagyjuk, vajjon azok ama tárgyalásokkal állanak-e összefüggésben? Az egyházi ügyek törvényszéke (a „culturharec“ egyik fejevere) számos bíró tagjának a birodalmi szolgálatba való átépése után nem egészítették ki a törvény értelmében; a kultuszminiszter egy rendelet által lemondott a szerzetes- s congregatio-ügy fölötti felügyeletéről; hogy a culturexament (a lelkészjelöltek állami vizsgáit) mellőzni akarja azon pillanatban, midőn az iskola az egyháznak fog kiszolgáltatni, az kitűnik az evangélikus synodusban tett nyilatkozataiból.“

Ezen „tények“ még megerősítésre szorúlnak és a berlini liberalis lap azokat fölhozza, hogy a kultuszminiszter és Bismarck ellen vádat követsoljon belőlük a keresztényellenesek előtt: de ha csakugyan tények volna is, még nem bizonyítanak azt, hogy Rómával a concordatum már tényleg megkötött. Be kell ezért várnunk azon nehány hét lefolyását, a melyeket a kezdetben idézett cikkek a békekötés közzétételere kilátásba helyez.

A buzászög.*)

A buzászög ugyanis, valamint a buzalisz, de különösen a buzakeményítő alakokra nézve colloid anyagok, mikroskopikus szemlélsénel egyformán kerekded szemecskéből állni látszanak, egyformán érdes tapintatúak, és a vizen egy ideig lebegve végre egyformán leülepsznek.

Mi pedig a vegyalkotot illeti, a magyarországi buzaliszat áll: 2.7 celulosból, 68.27 keményítőből, 15.7 vízből, 6.35 mézából (arabín felék), 2.33 cukorból, 0.17 phosphorból, 0.19 zsírból, 5.24 sikkérből (fehérje neműek) 0.0 (ismeretlen) salétromsavból, 0.0 ammoniakokból.

Semminemű vegyi műszerrel nem rendelkezvén, az üzőgörral sem valamely teljes vegyelemzést, — hanem csak egyes vegyi kémleléseket tehettem, de e kémlelések is már kielégítő bizonyítékokat eredményeztek. — Ugyanis a buzászögport vizen oldott s egy-két cepp sósavval vegyített jódval érintkezése hozva, a jód gyöngye sötétes kék színt öltött. Továbbá salétromsavval kémlve az üzőgörral szintén megadta azon sárgás színt, mely a fehérnye jelenlétét árulja el. Arabin mézgát elvégre oly dúsan tartalmaz, hogy az üzőgös buza cseplésével foglalkozó munkások szempillái nagyon is érezhetően egymáshoz tapadnak.

A buzászögben is meg vannak tehát a buzalisztnak azon alkotrészei, melyek az állati nyálka befolyása alatt legelőbb és legteljesebben csukorra szoktak válni. Ez az oka tehát, amiért a szarvasmarha, a ló és a sertés az üzőgőt több más tápszernél jobban szereli,

*) Lásd az I. közleményt e lapok f. é. 36. számában. (A szerk.)

de miután töle meg nem hizhatik, egyszersmind a vegykémlet azon bizonyítéka is áll, hogy az üzőgöben — a liszthez aránylag — vagy csak nagyon csekély mennyiségű, vagy csak tökéletlen fejlettségű, tápanyagok léteznek.

Amde honnan jön ez a korcs vagy befejezetlen buzatermék? milyen életmódosi lefolyása van azon buzaplántának, melytől beteg gyümölcs ered? és melyek azon tényezők, melyek e rendellenes életmódost okozzák? Kétség kívül az üzőgökérdésnek ezen része az, mely a legnagyobb megvilágítást igényli; mert itt feneklik a practicus haszon. Tekintsük meg azért először is a buzaplánta természetes életét, mivel csak ez után derulend ki a megvárt rendnek mélyebb haszon. Tekintsük meg az egészséges emberi testnek ismerete világosítja meg a betegségek mélyében rejülő okait.

Minden egészséges buzaplánta testének felépítése után — a természetnek általános rend szerinti — elvégre még a nemének fenntartására szükséges gyümölcs, azaz a magnak alakításához lát, mely működésben a buzánál mintegy három fejlődési lépésözetet megkülönböztethet. Az első lépésözetet tudniillik azon fejlődési képezi, midőn a levelet utján felvett szénasavgázok továbbra is cellulosa válnak, a mely cellulose vegyjellege köztudomásilag: C₁₂ H₁₂ O₁₀; a második lépésözetet a cellulose keményítővé való továbbfejlése képezi, és harmadik lépésözetet azon korszak vehető, amikor keményítőből — jövendő csiraalaplul — az alcurum (fehérje) kifejlik. E működés alatt pedig a buzamag olyformán alakul, hogy az epidermis holt — üres — sejtei alatt nehány sejtreteg fehérjét és valami csekély zsírt tartalmaz, a mag belső sejteibe pedig főleg keményítő és mézga rakódik.

Az egészséges buzaplántának ezen fejlődésével immár egy üzőgötermő buzaplánta életét összehasonlítva, azt látjuk, miszerint egyformán kinöve és alakulva csak abban különböznek egymástól, hogy az üzőgötermő plántának leukophyllja nem chlorophylla, hanem cyanophyllre fejlődik, és az egészséges plántának sejtes buzamagja helyén egy — durva tokba rakodott s minden sejtes alakulást nélkülöző sötétes hamuszínű üzőgörral létezik. A gyümölcsstermék ezen elkarcsosodásnak oka tehát az látszik lenni, hogy — miután a leukophyll olyannyira érzékeny az oxigen és sósavak érintkezésével, és a carboniumnak áthasonitása a növényekben nagy mérvben a chlorophylltól és a napsugaraktól függ — a növényzet életében olyannyira tevékeny és mérvadó chlorophyll sejtek részint tudós tápanyag által, tulgyors tökéletlen működésre készvete, részint tulbőség és tulmeleg tenyészvizektől megrongálva, részint oxigen és sósavak nagyobb mennyiségű behatása alatt beteges cyanophyllsejtekre aljasulva, vagy tán még más valamely befolyások által is elgyöngítve ezen beteges sejtekben a carbonium már nem válhat teljes szénhidratokká (cellulose és keményítővé), hanem a plánta enyves s egyéb állományival egyesülve azon anyagot adja, mely üzőgörral képeben ismeretes s tulán helyesen carbonesznek is volna evezethető.

És mind ezt teljesen igazolja a köztapasztalás; mert amíg a legtöbb üzőgö epen a legzsalsóbb reményekre jogosító éveken, a legzsalsóbb talajba vetett buzában és a legbujább növéss s legdusabb levelekkel bíró plántákban fordul elő, addig nem ritkán a termelő buzaszem felső része üzőgörral, alsó része pedig más egészséges liszlet tartalmaz, mivelhogy a meleg s nedves időjárást hűvös vagy száraz idő váltván fel, ez utóbbi korszakban a buzaplánta valahogyan kigyógyult és ismét rendes fejlődésnek indult. Hasonlóan áll ez a tengerinél is, mely akkor bocsátja ki szára közepe táján a legnagyobb üzőgögműkat, mikor a legnedvesebb s legmelegebb nyár uralg és csak később, szárazabb időben — hajt ki némi silány csöveket is, sőt egy másik irányban is mutatkozik még a buzánál ily természetjellegű, avagy befejezetlenség: ugyanis az 1877-ik évi délmagyarországi liszt köztudomásilag annyira gelatin szegény termény vala, hogy a belőle sült kenyér majdnem egészen széjjel töredezett és a kitűnő hazai malmok lisztjüket csak ugy értékesít-

heték, hogy az idevaló buzát más tájak buzájával keverék. Hogy mily nagyon beteges életmódost okozhat általában minden tulnagy hőség s nedvesség a növényinél, azt a telen át meleg szobákban tulnözött viráglanták szomorú levelzele s virágzása elég elevenen mutatja.

Az üzőgö e szerint nyilvánvalóképpen a tulkedvező meleg s nedves időjárás következménye lévén, melyik volna tehát a legczelszerűbb s leghatalyosabb ellenszer? A természetnek örökli következettsége után kétségkívül olyan valamely eljárás, mely a tulkedvező időjárást legteljesebben paralizálna és a buzánövény tulbujja fejlődését legjobban hátráltalni képes; vagyis ezen alapvető gyakorlatilag érvényesítve: ha vagyon kedvező gyökerezés után tavasz elején a vetemény kellően megfogósoltatik, miszerint a tevékenyebb hajtálgöyökerek egy bizonyos fokig megrongáltassanak; továbbra is eltartó előnyös időjárásokról pedig a buja zöld plánta megrongáltatik miszerint a szárbán és levelzetben megsérülve tulsebes növése valamennyire megakadályoztassék.

És való, hogy ezen eljárás kellően alkalmazva, mindig sikert aratott. Mult 1878. évben — például a Temesvár és Arad közti tájon mindenki határ fölött-kevesébbel szajlatott az üzőgörről, holott a merczifalvai alodium veteménye kora tavaszkor kellően fogósoltatva, a bajtől majdnem teljesen ment maradt. Továbbá Merczifalva községe határában Gabriel Adam földész minden földjét egynemű buzamaggal bevetve s fél láncnyi darabkán kívül egész buzaját tavaszkor kellően átfogósolta, mindenütt tisztá jó buzát, a meg nem fogósolt darabkán pedig majdnem csupa üzőgöset kapott. Ellenben Krausz Miklós a község legszorgalmasabb trágyázója, tulgazdag földjein az ideit tulkedvező időjárás következtében üzőgörral aratott. Átalában véve az erőteljesebb uzarvetés mindenütt többé-kevésbé üzőgös, a szegényebb tarlvetés pedig mindenütt tisztább buzát adott. Igaz, hogy az említett fogósolók reményüket egyedül a talaj meglazulására és légjárhatóságára fektették; de hat ezen elviba mellett a helyes eljárás is meghozta gyümölcsét.

Szabadon itt még megemlíteni, miszerint az elősorolt tényekkel több más vidéken is tett ily irányú tapasztalatok teljesen összevágának.

Mennyi értéke legyen azért a sokak által nagy bizalommal használt megpáczolásnak, a páczoló szerek mióvaltából is kitűnik: mindenki páczoló szer tudniillik majd erősebb, majd gyengébb maró hatással bíró anyagból állván, sejtjeiket ugyan egy kissé megrongálják, s így a tulsebes fejlődést is kétségkívül akadályozzák; amde szegényebb időjáráskor epen ezen oknál fogva kárt is okoznak. Egykor tehát kellenél gyengébb hatásúak, máskor ismét ártalmasak is lévén, a páczolás általában nem ajánlható.

Jól tudom, hogy ezen összehasonlító jegyzetek korántsem vetnek még elégséges világosságot az üzőgötermő bomalyburkolta éltere a buzaplántának, különösen az üzőgö-zona megjelölés (a melytől pedig a legtöbb eredményt várhatni) még egész évsorokat fog igénybe venni; de annyira mégis szolgálandónak talán, miszerint a közfigyelmet egy természetesen irányba tereljék s a tudományos világ érdekeltségét is felkelték.

A teremő mindenhatóság az alkotások végneküliségekben, az emberiség fonsége pedig abban tünik ki legszebben, hogy az alkatásokon egy még ismeretlen határig, de bizonyára a természetnek véghatáráig okulni hivatott.

A „nagy-becskeréki dalárda“ alakuló közgyűlése.

Mult vasárnap, azaz folyó hó 26-án, délutáni 3 órára a helybeli casino kis termebe a szervező bizottságnak által egybechivott alakuló közgyűlés élénk látogatottságnak örvendett, legalább az ügy iránti érdeklődés meg lehetős számú közönséget vonzott az alakulás színhelyére. — Igen örövendük ezen társadalmunk életkítésére szervezett egylet iránt

Dalmátia is, mi is kapjuk ez ijesztő vizitet. Dél-Azsiában, Dél-Amerikában minden napos, megszokott vendégek, ott lévén a túzhányó hegyek legtöbb és legborzasztóbb csoportjai. Napoly p. o. a Vezuv lábánál lévén, már fölsemm veszi. Sorrentó még közelebb esvén hozzá már többet szenved, ugy hogy az élces taliánok gunyolódnak fölötte ily példabeszéddel: „Napoly vétkszik, Sorrentó fizet“ bühndök érte.

Hatásai erejéhez mérten borzasztók, ugy hogy elmondhatjuk, nincs a földön véss, se tűz, se víz, se földi, se égháború, mely iszonyatos munkáit csak megközelítené is. — Egy lókes elég, hogy Pest fele városok rom és porban heverjenek lakósaikkal egyetemben. — Lissabont pár percz alatt elpusztítá 1755-ben 24000 embert temetve a romok alá; 82 éve Quitót (d. Amer.) szörta szét s 40 ezer embernek készített romsirt a város templomai, palotái, színházaiól. — Karakas város (u. o.) már 4-szer dult össze, 5-ödször épült föl, hogy a mult nyáron ujra romba dultjon pár percz alatt.

Földrepedések kisebb-nagyobb számban, hegyösszeomlások, új hegyek támadása stb. rendes következményei a földregedéseknek. Ily repedéseken házak, falvak mennek a mélységbe néha ugy, hogy az elsülyedt lakók egyik szobából a másikba mennek, étkeznek stb.

mint az a lissaboni földregedéskor egész utcákkal megtörtént. Máskor a repedéseken iszap, forrás, vagy forró víz tör ki, így a mondott lissaboni regedéskor a magyarhoni tepliczi források elapadtak s csak később jöttek ismét sárosan, iszaposan napfenyre, pedig a távolásig köztük négy ország, több mint 300 mf. A nagyváradi püspök-fürdőt is ily repedés szülte 1832-ben.

A tengeren szintén rémitően mutatkozik a földregedés hatása, egy időre vissza buzdók az a parttól, azután mint örült fékvesztett áradat 3-4-szer magosabbra dagadva rohan, a partokra s önti el az ott levő városokat és mezőségeket. A lissaboni földregedéskor 70-80 láb magasra (10-13 öl) dagadt föl a tenger, a kikötő hajóit, nehéz fregatokat a piacra, a házak tetéjére szörta, innen a palotákkal együtt vissza dobtá őket a tengerre s így labdázott velük óra hosszat, nem csuda tehát, hogy csak emberben 30 ezer veszett oda egy delelőtt (nov. 1. 1755.) Igy járt Lima városa is. Jamaikában 1592 mintegy 1200 hold föld sülyedt el helységekkel, lakókkal együtt. Japánban Fusi túzhányó előbuvásakor szintén 8 mf. sülyedt le és helyén tó támadott. 1759. 90 napi rémes bomlás és földregedés után támadt, nőtt ki a földből Jurilló túzhányó Mexicóban, 1770 Isalko, 1811 a Mississipi folyam mentén közel száz mf. sülyedt alá

(egész nagy vármegye) s lett posványos, vizenyös vidékké. 1819-ben pedig Kelet-Indiában Chat hegység egy része fölébb emelkedett, ugyanakkor a tengerpart lejjebb szálván, az ott levő városok mind víz alá jutottak s csak a tornyok jelölték egy ideig a szomorú helyet, merre voltak a szép, virágzó városok.

A tenger fenék hasonlóképp örökös változás alá van vetve a földregedések miatt, hol ma mély tenger van (pár száz öl), ott tán holnap bokáig érő víz leszén, miért? mert a földregedés fölemelte a talajt. S ebben leli okát annyi sok hajó megfoghatlan eltűnése a sik tengeren. Igy támadt a szigetek nagy száma régen, így támad ma nap is szemekink előtt. 1796-ban Johanna Bogoszláv aleuti sziget merült ki a habokból, 20 évig lassan ment fölfele, 1820-ban elérte legmagasabb pontját 40 öl, 4 mf. azóta sülyed lefelé ismét. — 1820-ban Sabrina sziget a kanári csoportban tűnt föl s négy év mulva ismét lemerült.

Ugyanazon időben Szicília körül Fernanda szigete támadt s emelkedett föl a habokból. Kopár szirtjei kiállhatlan források valának hónapokon keresztül. A kapzsi angolok siettek elfoglalni s reá várakat emelni, de fél év mulva egy vihar alkalmával nyomtalan eltűnt, helyén most 300 öl mély tenger játszadozik. — 1869-ben az Azorok szigetcsoportja kapott egy új szigetet. — Tengerészeti lapok tele

vannak egyre-másra ily újságokkal, hol támadt szirt, zátony, sziget ujra, hogy óvják a hajósokat mennyire lehet a veszedelemtől. 66 óta Görögországban Sz. György szigete támadt és folytonos morgás, reszketés, földregedés közt női és növekszik napról napra. Már lakos is vannak, ki tudja mi jövő vár reájuk?...

Egyébiránt mi sem igen bizhatjuk el magunkat a biztos (?) száraz föld gondtalan elbizakodott lakosai?...

Hisz alattunk u. a. vad elem tapogatózik, keres kiszabaduló nyílást valahol s ha épen alattunk sikerül áttörnie a tojás héjat s egy éjjel előnt bennünket forró levélvel...

Taval Gyöng (Tolna megye) város utcája alatt hasadt meg és dől bele egész sor lakás? 1866-ban Erdélyben a Hargitából lángok csaptak ki, mint intő jelei annak, hogy ne bízzuk el magunkat földünk biztonságán, mikor szemmel látott dolog, miszerint Grönland, Ausztrália egy része lassan, de folyton sülyed lefelé, Scandinávia, Finorszag emelkedik, hasonlóképp Chili, Peru is Amerikában. Meg a tengerek fenekéről is ki van már mutatva, hogy föl le... sülyednek azok. Tchéti mi sem szilárd, mi sem biztos, ne bízd el magadat götös halandó. —

már
épen
kón
lalju
sere
az el
zoltu
mel
alaku
és m
tekez
meg
tesz
kódol
tölt,
vabb
misz
több
dalad
vegbr
ügyve
dítassa
gyűlés
gul m
rint m
vabbi
dön u
szerve
eddig
nyilván
dalma
emele
meleg
kéri
megv
ganat
ad hoc
A
hirdet
kir. tu
közgy
tassal
zové u
zsef u
Uj
alakul
minden
valjón
tes me
egysz
alapsz
dolgozt
elfogad
hályok
indítva
dítva
ajku t
felolast
tettek.
Ler
jedelm
kezelés
tek meg
után m
tozatlán
Az
fogadás
targyal
viselő
tetett fe
melyek
a szerv
kereszt
azon k
társadal
különös
magas
és lank
és alaku
tott, a
osztatlan
fejzés
megvála
mrvben
ur hivat
elfoglals
nyilván
hiányaba
csakis új
jenkialta
oly igen
szerint g
denkor t
Stein
nökké
választás
alapján
meg: A
jean J
levéltár
Ferencz
Kersch
Szilárd,
Kleszky
nos, Bád
Kadelburg
Ödön és
sága vá
mann és
A va
után Dr.
terjeszti
hasonló
akkor örv
azok egy
ki a köz
csülését
művelődés
rapításra
ezen által
tömeges
sülni, ha
Mindnyá
a ki a h

már kezdetben tanúsított érdeklődésnek, mert éppen ebben rejlik meg az egyet hosszú idő-kön át leendő fenntartásának kulcsát, ebben találjuk meg a szemünk elé kitűzött cél elérésére a legbiztosabb garantiát.

Steinbach Antal kir. tanfelügyelő úr, mint az előző értekezletből kiküldött szervező bizottság elnöke, kevéssel 3 óra után örömmel üdvözölve az egybegyűlt tagokat, az alakuló közgyűlést megnyitotta nyilvánítja és mindenekelőtt jelenti, miszerint a múlt értekezletből kiküldött szervező bizottság nyert megbízatásához képest eljárva, a tagok gyűlésére kibocsátott aláírási ikeket eddig működő és pártoló tagokból mintegy 120-at gyűjtött, mely aláírási ikeket a közgyűlésnek tovább használatul bemutatja; jelenti továbbá, miszerint a szervező bizottság időközben több ízben értekezletet tartván, az alakuló dalárda alapszabályait eredetileg magyar szövegben kidolgozta, melyeket Grandjean József ügyvéd úr által kidolgozott német szövegű fordítással együtt az egybegyűlt alakuló közgyűlés elé megvitatás végett beterjeszt; végül miután a szervező bizottság, ezek szerint megbízatásának pontosan megfelelő, további működése, mint ilyen, megszűnik, a midőn úgy saját, mint pedig az általa elnökelt szervező bizottság nevében a benne helyezett eddigi bizalomért ismételt hálás köszönetét nyilvánítja, és a dalárda ügyét, mint társadalmunknak a jó és nemes cselekedetéről eme főtényezőjét a közgyűlés pártfogásába melegen ajánlja, elnöki tisztéről lemond és kéri a közgyűlést, miszerint az alapszabály megvitatása és alapszabály szerű tisztujtás foganathatja a mai közgyűlés vezetésére ad hoc egy elnököt és jegyzőt választson.

A közbizalom élénk és érdemeit fennmaradó szavakban nyilvánult Steinbach Antal kir. tanfelügyelő úr irányában, a midőn őt a közgyűlés általános lelkesedése és közfelkiáltással ad hoc elnöknek megválasztotta; jegyzővé ugyancsak közfelkiáltással Grandjean József ügyvéd úr választván meg.

Ujjonnan megválasztott elnök e szerint az alakuló közgyűlés további vezetési átvételét, mindenekelőtt azon kérdést teszi fel, hogy vajjon a közgyűlés az alapszabályok részletes megvitatásába kíván-e bocsátkozni, mire egyrésztől azon indítványt tették, hogy az alapszabályok a szervező bizottság által kidolgoztatva és megvitatva, azok en bloc elfogadassanak; másrésztől pedig az alapszabályok felolvasása és részletes megvitatása indítványoztatva, a közgyűlés ez utóbbi indítványt fogadta el, mire azok a nem magyar ajkú tagokra való tekintettel német szövegben felolvasattak és részletes megvitatás alá vétettek.

Lényegében az alapszabályok egész terjedelmükben elfogadattak, csupán egyes a kezelés módjaira vonatkozó pontok vétettek megvitatás alá, melyek rövid beszámoló után mindazonáltal eredeti szövegében változatlanul elfogadattak.

Az alapszabályoknak ekként történt elfogadása után az alakuló közgyűlés második tárgyalás a tisztujtás, s illetve az egyleti tisztviselő és a választmány megválasztása vétettek fel.

Azon sokoldalú érdemek méltánylásában, melyeket Steinbach Antal kir. tanfelügyelő úr a szervezeti előmunkálatok pontos és határozott kerestülvitele körül magának szerzett, továbbá azon közízlésével fogva, melylyel ugyanő társadalmunkban minden oldalról találkozik, de különösen azon élénk, őnzestelen és épen a magasztos ügy érdekében szentelt érdeklődése és lankadatlan törekvéseivel fogva, melyeket az alakuló dalárda iránt már eddig tanúsított, a közgyűlés Steinbach Antal úr iránti osztatlan bizalmának élénk szavakban adott kifejezését, a midőn őt közfelkiáltással elnöknek megválasztotta, és eme bizalom még nagyobb mérvben nyilvánult akkor, a midőn Steinbach úr hivatalos állásával egybekötött sokoldalú elfoglaltságát hangsúlyozván, az irányában nyilvánult bizalmát megköszönve, phisikai időhiányában azzal más megvitatást kért és csakis újabb közfelkiáltás és élénk éljenkiáltások után fogadta el őt, mint mondá, oly igen megvitatás bizalmát, igérvén, miszerint igekezzék fog az egylet érdekeit mindenkor tőle telhetőleg előmozdítani.

Steinbach Antal urnak ekként egyleti elnöké történt megválasztása után a további választások a szervező bizottság ajánlata alapján a következő eredménnyel ejtettek meg: Alelnök Dr. Binder Lipót, titkár Grandjean József, pénztárnok Mangold L. Ármán, levéltárnok Spitzer Jakab, ügyész Dr. Stassik Ferencz. Választmányi tagok: Filkovich Pál, Kersch Ferencz, Kulifay Lajos, Dr. Plechl Szilárd, Weisz Izidor, Popovits-Pécsi Sándor, Kleszky Janos, Lewin Hermann, Wegling János, Baden Károly, Dr. Tolveth Rezső és Kadelburger Mór. Póttagok: Kohn J. M., Herr Ódon és Partilla Géza. A számvizsgáló bizottságba választottak: Mencer Lipót, Pollák Hermann és Szönyi Zsigmond.

A választásoknak ekképp történt megejtése után Dr. Stassik Ferencz úr azon indítványt teszi elő, miszerint tekintettel arra, hogy hasonló egyletek és szövetségek többnyire akkor örvendenek megfelelő pártoláshoz, ha azok egy oly férfi védnöksége alatt állanak, ki a közönségnek osztatlan tiszteletét és becsülését élvezi, a ki a humanitárius és közmívelődési intézmények megalapítására és gyarapítására hatékonyan közreműködni szokott; ezen általunk szervezett dalárda is akkor fog tömeges pártoláshoz és gyarapodásba részesülni, ha ily férfi védnöksége alá helyeztetik. Mindnyájan tudjuk, hogy főispánunk ily férfi, a ki a humanitárius és közmívelődési intéz-

mények keletkezését és terjedését hatékonyan előmozdítani szokta, a miért is indítványozza, hogy immár megalakult dalárdánk közízlésében és közszereplésében álló főispánunk méltóságos Hertelendy József úr védnöksége alá helyeztessék és ugyanő ennek elfogadására egy ezen közgyűlésből választandó 6 tagú küldöttség által felkérjessék. Ezen a közérzület tolmácsoló indítvány lelkes eljenzéssel elfogadott, és a közgyűlés eme kérelmének főispán ur ő méltósága előtt leendő előterjesztésére elnököl Steinbach Antal kir. tanfelügyelő úr elnökele alatt Dr. Stassik Ferencz, gr. Festetics Benő, Kersch Ferencz, Poppel József és Szönyi Zsigmond urakból álló küldöttség megbízott.

Végül a mai közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Dr. Mangold Samu és Christ Janos urak felkérvén, elnök a közgyűlést a jelen voltakán köszönetet szavazva azon óhajának kifejezése mellett zárta be, miszerint ifjú egyletünk vajha minél előbb a szeme elé kitűzött célját elérvén, társadalmi hivatását fényesen betölthesse. — Adja az ég, hogy derek elnökünk eme benső kívánsága teljesülése menjen át!

Másnap a küldöttség déli 12 órakor főispán ur ő méltóságánál tisztelegvén, általa szokott szívélyességgel fogadott, a midőn a küldöttség elnöke Steinbach Antal kir. tanfelügyelő úr őt a dalárda nevében melegen üdvözölve, lelkes szavakban tolmácsolta kiküldetésének célját, különösen hangsúlyozván azon tiszteletet, igaz szeretetet és őszinte ragaszkodást, melylyel egyletünk ő méltóság irányában viseltetik, s a midőn ifjú egyletünket jóindulatába és pártfogásába ajánlva, az egylet nevében felkérte a védnökség elfogadására.

Mre ő méltósága hosszabb, hazafias és lelkes szavakkal kísért választásban kiemelt, hogy a közgyűlésnek irányában tanúsított bizalma által melyen megvitatva érzi magát, hogy ezen ily nemes cselekedetéről intézmény felállítását társadalmi létünk érdekében ő is igen szakszerűnek tartja és hogy ő a közgyűlés nevében hozzá intézett eme kérelmet meg sem tagadhatván, a védnökséget teljes készséggel elfogadja és igéri, hogy ifjú egyletünket minden időben és minden irányban tőle telhetőleg pártolni és annak érdekeit előmozdítani fogja; a midőn még felkérte a küldöttséget, hogy az irányában nyilvánult bizalomért a közgyűlésnek őszinte köszönetét fejezze ki, azzal mintegy fél óráig tartó bizalmas tárgyalásba elegyedett, mely idő eltelté után a küldöttséget szokott szívélyességgel és a dalárda ügye iránt táplált édes reményekkel bocsátá el.

Nemes, derek főispánunk eme fennebb idézett biztató szavaiban fekszik csirája ifjú egyletünk czéloba vett virágzásának! Ő, ki minden jó és nemesért buzgón lelkesül, ki főispáni erényeivel az egész megye közönségének osztatlan tiszteletét, szeretetét és hódolatát kivívta; ő képes egyedül ezen a közmívelődés felé irányult intézményünk gyarapítását hatékonyan előmozdítani, csakis az ő védnöksége alatt van legbiztosabb kilátásunk arra, hogy egyletünk társadalmi magasztos hivatását hosszú időközön át a korszerű igényeknek megfelelőleg fogja betölthetni.

Szívélyesen öhajljuk, hogy így legyen!
S. J.

Pestmegyében, okt. havában. Tek. szerkesztő ur!

A f. évi „Gyógyászat” 36-ik számához mellékeltem „Államorvos” 9. számában volt szerencsém Dr. Plechl torontálmezei főorvos ur becses és érdemdes levetélét olvasni, melyben, két a német nyelven henczergő s az elkerülhetlen magyar törvényt ignoráló fráternek, két torontálmezei körorvosnak, szeliden bár, de amugy mégis istenigazában mint lelkes és nemes érzelmű, hazáját forrón szerető magyar ember az utbaigazító és szegényekre való igazságot praelegálta, mi, szívem legszebb sugallatát bevallva, nekem nagy örömet szerzett. — Felette sajnálom, hogy jelenleg már nem vagyok Torontálmezeiben körorvos, mert biz én eddig el nem tértem volna ily kudarcot hallgatva, ilyen Gesamtmonarchie-féle izü Syneretismust érdemelt megdorgálás nélkül, s ha már most egy Ilias post Homerumot követek el, csupán annak tulajdonítható, hogy a főorvos ur a megszentelt törvények alapuló levetélét történetesen későn találtam elolvasni, s így, bár elkésvé, az igazság és hazaszeretel nevében mégis bátor vagyok egyéni nézetemet t. szerk. ur engedelméből a sorokban közze tenni, miután az igazság és honfűség nyilvánítása sosem késő. Csakugyan czifra egy kis módja a hirszerzésnek! A magyar nemzeti becsület rovására „a német sógorok plausibilisnek látszó vad bika történetét” elmondani. — Hisz azok az átkozott hungarophagok egyebet sem kívának; ezeknek elég ily silány kis konczot dobni, hogy rágódjanak rajta. De vajjon mit képzeltek ezek a bombasztikus tudományú német cikkiró uracsok, mennyire lehettek szegénykéek elragadtatva, látván eredeti magyar (?) nevüket egy német orvosi szaklapban oly halványan fényleni, hogy még hazájukra és bölcs törvényeinkre is homályt vet? Talán még azt is gondolhatták, hogy annak a Dr. Grosz L. urnak nincs is egyéb dolga, mint ama esembencs német levelezéseket olvasgatni, vagy talán azt, hogy az ő erszénybölcsességéből fakadt leveleik oly sensatiót okoznak majd, mely nemcsak a magyar, de még a bécsi minisztérium figyelmét is magára vonja! Beati sunt qui erudunt! — Kleinliche Menschen denken kleinlich. — Hátrább az agarakkal uracsoké!

Nem mátká-gyűrűcsere ám ez. — Az ilyen hitvány, bár nyílt német sugdosással, magyar ócsárlással és törvénytörpítéssel a megszentelt törvényeket nem dönthetik halomra, nem tehetik a magyarfajok prédájává. De azért csak írjanak, oltás hirszomszaj gyomruk hevé, mert ezzel is használnak, bár indirecte, a hazának: legalább tudjuk, kiből mi lakik. Én csak egyet szeretnék tudni: vajjon hány hétig csomósolték koponyatartalmukat, míg ilyen cselhöz, német fog alá való diszleveleket tudtak belőlük kipréselni?

Nagy tisztelője vagyok a német orvosi irodalomnak, sőt némi tekintetben a politikai napi sajtónak is, azért kérem ezt politikai értelembe nem venni, hogy t. i. fájalom, mily szerencsés egy náció megis az a német; itt hazánkban, oly lelkes magyar megyében mint Torontál olyan kores magyarokat (?) talál, kik nem átaljak saját szülőföldükre — hisz meglehet csupa tudatlanságból — kudarcot hozni; kik nem pirulnak az agyarkodó sógoroknak ilyen magyar becsületellenes inczimfincszéggel olajt lampájukra önteni. Igazán rájuk illik némiképp a nem régen idézett francia közmondás „pour se donner le superflu, on se prive de necessaire.” Henczergnek a „W. M. P.”-ben német tudakossággal (holott van, hála az égnek, elég magyar orvosi szaklapunk) és nem képesek a magyar embernek magyarul megmondani, mi dagasztja szívüket és mi apasztja zsebüket. Még elérjük, hogy valami Bartsch-feranicismust lendítenek meg, melylyel minden nem magyar ajkú polgárainkat inczimfincszéggel zavarják. — Ilyen két hetedhet országra szóló tudostól mit nem várhatunk.

Értik a mesterséget, még sokra vihelik, hisz ab esse ad posse legitima és argumentatió. Azonban még is tanácsos volna, míg az ilyen valami Telehofferbartschponnal tele trombitálnak a tudós világot, hogy először a magyar törvények legalább azon részét, mely szorosban az orvost illeti jól megstudiroznák, annál is inkább ő, kik a magyar föld azon részén előszönek, hol legközelebb volt alkalma az egész világnak a századokra kiható langoló honseretet legdicsőbb jeleit látni. Hisz a magyar nyelv megtanulása nem valami bübajás, chymomatikus nehézséggel van összeköve. Fordítsanak egy kis időt ennek tanulására, de nem mint a szigorlatra, száraz, iznélküli magolással csak hogy a kutyabőr a lábában legyen, és írják azután meg magyarul annak a magyar miniszternek, mi szívüklük jaja-baja, de nem nemzetiségünk rovására a sógorokkal cimborázni. Ez az t. urak az Urban mit én önköcskének barátilag tanácsolok. Nem csak a jó pap hanem a jó orvos is holtig tanul ám. Vajjon ha minden ujjonst tudorának patikája lesz, milyen koldusok lesznek ezután a lelkiismeretes (?) gyógyszerészek? — Hogy „a falu bikáját el kell adni stb.”; az csakugyan tehenészelet szakborzomnyos tudósítás; hogy „uton utelen orvosszeremet árulnak, hogy a kuruzslás annyira divik” az, mivel önön magukat pofozzák, mert ha Aeskulap fulig vértezett vílész seregének ott manővrözött két érintett bajnoka a nép bizalmát képes volna megnyerni, alig hiszem, hogy azok történnének, mert „ők vannak hivatva körükben a községi törvények és rendeleteknek érvényt szerezni.” (Államorvos.) De uramfia ehez nem elég én a rigorozumrai szajkolás! Hanem tréve de railerie karolják fel „pur et simplement” Dr. Plechl szives és tiszta honfui indulat-szállite intését és tekinték azt mint jó gyermekek, kiket apjuk szeretetből megdorgál és térjenek át az igazhító utra, a mi alatt azt akarom megértetni önökkel, hogy hát mint talán magyar emberek, de bizonyosan magyar polgárok, kiknek „veto joguk” is van tanulgassák, a magyar nyelv mellett a hazai törvények bár azon részét, mely szoros értelemben az orvost illeti, mi által arra az üdvösségre jutandnak, hogy nem vallanak többé kudarcot és szoros orvosi kötelemüknek úgy szintén a haza és nemzetiség igényeinek megfelelően képesek lesznek.

Egy gyakorló orvos.

HIRHARANG.

* Személyi hír. Hertelendy József ő méltósága megyénk főispánja hivatalos körülből f. hó 25-én érkezett városunkba.

* Küldöttség. Gróf Karácsonyi Guido vezetés alatt f. hó 27-én indult egy küldöttség a közlekedési miniszterhez a Páncsova-Becske-reki vasút kiépítését kérelmezni.

* Előléptetés. Petrács Gyula városunk közízlésével és szeretettel álló honvédparancsnoka, mint örömmel olvassuk a hivatalos lapból, őrnaggyá léptetett elő. Gratulálunk ezen rég megérdemelt kitüntetéshez!

* Megyénk közigazgatási bizottsága jövő hó 3-án délelőtti 10 órakor tartja rendes havi ülését.

* Rendkívüli közgyűlés van hirdetve f. évi november 4-ik napjára, ezen közgyűlést a megyei bizottság a f. évi őszi rendes közgyűlésből tüzte ki azon czéllal, hogy ezen közgyűlés a megyei telken közözlendő elkerülhetlenül szükséges építkezések felett határozzon.

* A földrendés következményei Dél-Magyarországban. Vidékünk felső földrétege még mindig nem nyugodt s azon sajátosságos tünemények, melyeket a földrendés előidézett, napról-napra szaporodnak. A legérdekesebb tünemények egyike a következő: Ó-Moldva mellett a Duna közepén szép, nagy sziget van, mely egészen Bajabagy-ig elhúzódik. Ezen sziget a földrendés következtében egy helyen szétvált s az így támadt hasadékból óriási víztömeg tödült ki, mely eddig már a sziget nagy részét elárasztotta. — Már-már

lartani kezdtek attól, hogy az egész sziget, mely pedig csupa termékeny szántóföldről áll, víz alá kerül. Szombaton, f. hó 18-án, azonban hirtelen elapadt ezen óriási forrás és számosság apró, töltésalakú kráter képződött, melyekből fekete homok és föld hanyatik fölfelé. Általános lett most a nézet, hogy e helyen vulkán fog képződni, vagy hogy a sziget, mely folyvást inog-mozog, teljesen el fog süllyedni. — Fehértemplomról még azt jelentik, hogy a régi Golubács vár romjai bedőltek, minék következtében a közelben levő több barlang be lett temetve. Ezen barlangok a kolumbácsi (golubácsi) legyek fészket képeztek.

* Ó-Moldováról okt. 20-rol a következőket írják: Ó-Moldován f. hó 10-ke óta mindennap vannak kisebb-nagyobb mérvű földrengések. A kar már eddig is 10,000 forintra rug. Hazak tűzfalai, kémények, kőfalak dőldeznek. A lakosság a Dunára menekül, a kormány által e czéllal kirendelt gőzhajókra. — Gyika alispán napok óta itt működik.

* Emlék-érmek. Dél-Magyarország bekebelezésének évszázados emlékére az illető ünnepi bizottság emlékérmeket veretett, melyek már elkészültek. Ezekből a négy megye: Temes, Torontál, Krassó és Szörény, — valamint a három város: Temesvár, Versecz és Pancsova megrendelése folytán 1 arany, 106 ezüst és 305 bronz-darab már szétkuldetett. Ő felségének s a nemzeti múzeumnak arany, a miniszterelnöknek, az országgyűlés két háza elnökeinek és más kitűnőségeknek ezüst példányokat fognak küldeni s az ország valamennyi megyei és városi törvényhatóságait egy-egy ajándék-példányban részesítik. — Az emlékérmek létrehozása körül Temes megye művelt, derek főispánja, Ormós Zsigmond akad. tag urnak vannak legszebb érdemei. Az érmek igen jó sikerültek: az ezébla vésés Radniczky Károly, bécsi művészeti akadémiai tanár munkája. Az emlékérem leírása következő: Előoldal: Mária Terézia mellképe, jobbra fordulva fel alakban, diadémmal, leomló gazdag hajazattal; körül: Mária Terézia Magyarország királya. Alul a megyei és városi hét törvényhatóság címere egymásután következik rendezben. A mezőny két oldalán: balról MDCCCLXXIX., jobbról MDCCCLXXIX. A hátoldal közepén Pannoniának a magyar koronával ékesített alakja ízeletes csarnokban trónon ül és kezét szeretetteljesen a tartomány népeit jelképező három alak felé kinyújtja, melyek egymást átkarolva, Pannoniához való ragaszkodásuknak élénk kifejezése mellett ehhez közelednek. Pannonia oldalán egy hirnök; jobbjában jogart, baljában Magyarország címere feletl benyuló kardot tart. Az ábrázolás alatt „C. Radniczky” a művész neve olvasható. A körül: „A déli részek anyaországba bekebelezésének évszázados emlékére.”

* Rendkívüli árak. Torontálmezeiben a búza ára 15 frira, a kukoricaé 7 ft 50 krra emelkedvén, a szegénység, ha a kormány gondoskodásából nem lesz segítve rajta, a telen át éhenhalának lesz kitéve. Minthogy a szarvasmarha s a sertések kitélletésére nincs meg a szükséges takarmány: a paraszt nép siet marháit és sertéseit eladni, habár hallatlan potom árakat kínálnak neki a csak gyéren jelentkező vevők. Lehet most szép borjas teheneket 25 frtért, hizott sertéseket 12—15 frtért kapni.

* A diphteritőről. Egy vidéki körorvos, ki sokáig egyedüli tanulmányozása tárgyává tette e borzasztó betegséget, most a következőket jegyzi fel róla: A diphteritis legtöbbször összecseréltetik toroklobból, melynél a torokmandulán szinte a diphteritiszhez hasonló izzadány (gennyforma lerakódás) mutatkozik. Ily toroklobb észlelésénél már elfogja némely szülőt a halálfelelem, pedig ily toroklobb könnyen gyógyul. A valószínű diphteritistől jellegző s sajátosságos nagy rothadt szag; az izzadányának sárgás zöldre átmenő színe; a nyak, áll s mirigy dagasztai; a beteg sajátosságos viaszfehér, sárgás színe, a száj tisztításánál a vérzés és a vér savós alakja. Ily jelenségek mellett igaz, kémi nem szabad a gyógyítással de sietni sem. A mely orvosnál elmúlt a lápiszólási korszak, az 10 betegéből 9-et 5—8 napi orvoslás mellett megtart életben, csak a betegpótlók holmi universal gyógyszerekkel közbe nem gyógyíttassanak, a mikor rendszeren az szokott történni, hogy egyik gyógyszer harcrol a másikkal és a betegséget maguk között terjeszkedni hagyják. A diphteritis (a rozsz legvegöböl felszívott csir, alkalmas vegyre találva) vérfertőzés, miért is gyógyításának is ez alapon, tehát belsőleg és nem külsőleg kell történnie. Ez ok miatt jó, ha a szülők a betegség uralkodásánál óvszert használnak gyermekükkel, melylyel sokszor meggyátolják és bizonyosan megtörik a diphteritis erejét. Azt hiszem, hogy a mint régebben a torokgyík (croup) igen félelmes volt és ma már csak mumus, úgy fognak lenni a diphteritissel is. Ha jön, nyugodtan állunk elébe fegyverünkkel és nem is gondolunk arra, hogy a magas minisztérium gondja közé adjuk magukat.

* Az occupationális hadjárat veszteségei. A hadügyminisztérium rendeletére egy „Az 1878-ban mozgósított csapatok veszteségei a mozgósítás kezdetétől az év végéig” című munka jelent meg, mely statisztikailag kimutatja az occupationális hadjárat veszteségeit. E szerint az egész occupatio alatt elesett 47 tőrsziszt és tiszt, és pedig 4 tőrsziszt, 12 százados, 31 főhadnagy és hadnagy; 1 katonai hivatalnok és 935 ember, és pedig 6 tiszt-helyettes, 7 őrmester, 137 szakaszvezető és tizedes, 758 örvető és közhaltona; megszebe-

sültek 1 tábornok, 126 törzstiszt és tiszt, 1 katonai orvos és 3838 ember és pedig 11 törzstiszt, 30 százados, 55 főhadnagy és hadnagy, 9 tiszthelyettes, 46 őrmester, 412 szakaszvezető és tizedes és 3371 őrvezető és közlegény. Végre eltűnt 3 tiszt és 233 ember. — E veszteségek 57 ütközetre esnek, melyek 38 napon vivattak. A legvéresebb ütközetek voltak: a doboji (95 halottal, 492 sebesülttel és 30 eltűnttel), bihási, tenkoviczi, bandini és a szerajevói 400—577 veszteséggel. A gyalogságnak 860 halottja, 3610 sebesültje és 216 eltűntje van. A lovasság vesztesége összesen 1 tiszt és 57 ember, kik mind Maglajnál estek el vagy sebesültek meg. Legtöbb embert vesztek a Jellasics, Weber, Ajroldi és Abele ezredek.

*** Világkiállítás Berlinben.** Az egyik berlini lap azt írja, hogy a berlini iparkiallítás sikere alkalmat szolgáltat arra, hogy Berlinben világtárlat tartását vegyék fontolóra, és pedig a német kereskedők egyesülete akarja ezt kezdeményezni. Ennek elnöke körlevelet intézett ugyanis az állandó bizottság tagjaihoz, a melyben kifejti Németország érdekeit és kötelességét, a melyek azt kívánják, hogy a német birodalom vegye igénybe a legközelebbi világtárlat megtartását.

*** A zsidó-kérdés Romániában.** A román alkotmány 7. cikkének revidíójára vonatkozó törvényjavaslat, melyet a bukaresti kamara f. hó 18-án heves harcok után végre elfogadott, így hangzik: „Törvényjavaslat alkotmány cikkének revidálása iránt. Az alkotmány 7. cikke helyére, mely ezennel revidálva van, a következő tételt: 7. cikk. A vallás- és hitfelekezeti különbség Romániában nem képez akadályt a polgári és politikai jogok előléthetéseire és gyakorlására nézve. 1. §.

Az idegen, valláskülönbség nélkül, akár van, akár nincs alávetve idegen pártfogásnak, a polgári jogot a következő föltételek alatt érheti el: A) Az idegen át fogja nyújtani a honosítási törvényt, melyben meg fogja nevezni a tőkét, melylyel bir, az ipart vagy mesterséget, melyet őz és szándékát, hogy Romániában fog letelepedni. B) E kérvény után tíz évig az országban fog lakni és tettei által meg fogja bizonyítani, hogy az országnak hasznos. — 2. §. A. „Staglio“ (várakozási idő) alól a következők vétetnek ki: A) Mindazok, kik az országba ipart hoztak be, hasznos találmányokat tettek vagy kitűnő tehetségekkel bírnak, vagy azok, kik vagy kereskedelmi vagy ipari telepet alapítottak. — B) Mindazok, kik Romániában születettek és neveltettek, vagyis az országban lakó szülők által, kik sohasé részeseültek idegen ortalomban. — C) Mindazok, kik háboru alatt Románia függetlenségéért tettek hadiszolgálatot és kik a kormány ajánlata után egyellen egy törvény és más formalitások nélkül collectiv módon honosíthatók. 3. §. A honosítás csak törvény által és egyéni módon engedélyezhető.

*** Párisban egy kofa megnyerte a nagy sorsjátékot s ebbeli örömeiben megnémult.** A kofa férje e kettős öröm folytán megbolondult.

*** Párisi titkok.** Prevost rendőr hivatalnok, ki az utóbbi időben egy őrást csalt lakására, s aztán azt fejcsüszöléssel meggyilkolta, testét pedig darabokra vágta és a hulla részeket a csatornába akarta dobni, iszonyu munkájánál tetten éretett és elfogatott. Most kísült a tárgyaláson, hogy e vérlázító tett nem volt az első. Három év előtt egy Blondin nevű, meglehetősen vagyonos nő, kivel Prevostnak viszonya volt, nyomtalanul eltűnt, s több ékszerét Prevost birtokában, vagy általa zálogba téve ta-

láltak meg. Hogy önkényes vallomásra bírják őt, mindezen tárgyakat azon asztalra tevék, melyen az őrást darabokra vágta, s aztán a börtönből oda vezették. Első pillanatra megrendült, aztán tagadni igyekezett mindent, végre azonban a következő vallomást tette: „1876. hushagyó keddjének éjjelén barátnőmmel lakásomra tértem vissza. Tudtam, hogy értékpapirjait magánál hordja s elhatároztam megölését, hogy azokat kézzre kerítsem, reggeli 4 órakor, midőn mélyen aludt, egy kalapáccsal két ütést mértem koponyájára. Egy szó nélkül kiadta lelkét. A hullát a padlásra hurcoltam, kis darabokra vágtam szét s a következő éjjel a La Chapelle külváros különböző csatornáiba vetettem, a fejet pedig a La Chapelle kapu melletti sáncban ástam el. Ruháit elégettem s a nála talált 600 franknyi járadékkal, egy kis birtokot vettem szülőhelyemben, Mormansban.“ A kihallgatás után Prevost-ot elvezették a kérdéses sánczhoz, s az általa megjelölt helyen negyedrőrai ásatás után meg is találták a szerencsétlen Blondin asszony koponyáját.

*** 1582 mátyrja van már eddig is** Belgiumban a vallásos oktatás ügyének. — A „Moniteur Belga“ jelenti ugyanis, hogy annyi néptanító hagyta ott állását az állami iskolákban; inkább lemondott kenyérkeresetéről, hogy sem eszköze legyen az ott inaurált istentelenségnek. Van Humbeck ur és társai tehát szép eredményre dicsekedhetnek: 1582 vallásához ragaszkodó, a tanításban kipróbált egyén lett földfutóvá. Az egyes tartományok szerint az állásukról lemondott derék katolikus tanítók számaránya következő: Antwerpenben 132, Brabantban 231, Kelet-Flandriában 105, Nyugat-Flandriában 141, Henegauban 639, Lütichben 110, Limburgban 15, Luxemburgban 60, Namurban 149.

*** A ki királynak képzeli magát.** Bécsben C. R. m. kir. honvédfőhadnagy megbolyodott. Azzal a rögeszmével ment be a Burgba, a „Schweizer-Hof“-ba, hogy ő a király s parancsokat osztogatott, mert — ugymond — ez az ő lakása. Elment több előkelő üzletbe is bevásárlások végett — és kavicsokkal fízett, mert az ő birodalmában ilyen pénzt vernek. A szerencsétlent megfigyelés végett a katonai kórházba szállították. C. főhadnagy Budapestén széles körökben ismert egyéniség, s külsőre nézve hasonlít a királyhoz. A szerencsétlen nős és egy gyermek atyja.

TÖRVÉNYTEREM.

A nagy-beeskerekéi e. f. kir. törvényszéknél folyó évi október 25-én tartott nyilvános ülésben következő perek adtak elő:

Előadó: SZTANKOVITS GYÖRGY, kir. törv. bír. 6647. sz. 1879. A Torontálmege gazdasztek nyugdíjgyulete felperesnek Gergelyi Ferenc és társai alperesek ellen 1121 frt 50 kr. s jár. iránt.

7161. sz. 1879. Focht Ferenc felperesnek Nikolai Obrad és társai alperesek ellen ingatlan tulajdona iránt.

Október 29-én adtak elő:

Előadó: SZALAY IMRE kir. törvénzi bír. 1849. sz. 1879. — Özv. Botta Porfiria felperesnek, özv. Staats Katalin és társai mint Staats Daniel örökösei s alperesek ellen 500 frt. s jár. iránti pere.

6552. sz. — 1879. — Nedelkovits Ankezia és társai felpereseknek Stojanovits Vazul alperes ellen 149,000 lánccz überlandföld átadása és elvont haszonvétel iránti pere.

6669. sz. 1879. — Voin Jóva felperesnek ifj. Voin Péter és társa elleni 2 hold föld birtoka és jár. iránti pere.

Szerkesztői nyiltposta.

D. B. S. urnak Novoszellón. — Elkésztetten érkezett.

H I R D E T É S E K.

9510. sz. k. i. ex 1879.

(175—3.1)

Árlejtési hirdetmény.

Mellyel alólírott által ezennel közzé tétetik, miszerint a városi képviselő testület határozata értelmében a róm. kath. egyház templomtoronyán felállítandó toronyóra beszerzése czéljából 1879. évi november 16-án délután 4 órakor a városi épület nagy termében nyilvános árlejtés fog megtartatni.

Mire a vállalkozni szándékozók a 10%-os bánatpénzzel ezennel meghívattak.

Az árlejtési feltételek a városi számvevői hivatalban a hivatalos órák alatt az árverés napjáig mindenkor megtekinthetők.

Bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok is elfogadhatnak. Kelt Nagy-Becskerek város polgármesteri hivatalánál 1879. évi október 25-én.

Kulifay Lajos, polgármester.

4600. t. k. 1879.

(165—3.3)

Árverési hirdetmény.

A módosi kir. járásbíró mint tealkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Bozay János vevő ellen, miután az árverési feltételeknek eleget nem tett, a visszárverés elrendeltetik s annak megtartására határnap 1879. évi december 12-én, d. e. 10 órája, Horvát-Neuzina községében kiütetik, mely egyetlen egy határnapon a velika-grédai 116. számú tjkvben A.L.1—3 alatt 116. r.-sz. 100 hold, 1504 □-ól, 118. r.-sz. a. 185 hold, 787 □-ól, 137—141. r.-sz. a. 713 hold, 909 □-ölből álló és gazdasági épületekkel ellátott és 175,320 frtra becsült ingatlanok becsáron alól is el fognak adatni.

Az árverés foganatosításával Hadfy Döme kir. közjegyző kiküldetik.

Módoson a kir. járásbíró telekhivatalánál, 1879. szeptember 29-én.

2497. sz. k. i.

(173—3.2)

Árlejtési hirdetmény.

A megye tekint. alispáni hivatala f. é. szept. 23-án 12,104. sz. a. kelt rendelettel a Beeskerek—Temesvár megyei országuton a Módos és foenyi határban lévő 5 dobogó felépítésének biztosítása végett árlejtést rendelt el, mely alólírt szolgabírói hivatal helyiségében 1879. évi november 8-án d. e. 9 órakor fog megtartatni.

Az arra engedélyezett költségösszeg 1842 ft. 14³ kr. Vállalkozni szándékozók, azon értesítéssel hívatnak meg, miszerint ezen versenytárgyalásra 5% bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg, vagy pedig zárt írásbeli ajánlatokat szabályszerűen készítve 50 kros bélyeggel valamint szintén 5%-os bánatpénzzel ellátva (mely állhat készpénz vagy állampapirokból) az árlejtést megelőző nap azaz: november 7-én d. e. 12 óráig ide nyújtás be. E határidőn túl beérkező ajánlatok felbontatlanul fognak az illetőknek visszaadotni.

Az ajánlatban a fenti költségből teendő %-os ár- elengedés számokkal és betűkkel világosan kiírandó.

Az ajánlatban határozottan kiteendő, hogy ajánlkozó az építés helyi körülményeit, az építési feltételeket, műszervevényeket sat. teljesen ösmeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

A végbeviendő 5 darab dobogó előméréte s költségvetése, általános és részletes építési feltételek, majd a szerződés mintája az alólírt szolgabírói hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Módoson, 1879. évi október 12-én.

Lebánovich István, szolgabíró.

2024. sz. k. i.

Pályázat.

(164—3.3)

Magyar-Ittebe községében lemondás folytán megürült községi szülésznoi állomás betöltésére a pályázat ezennel kiíratik, s a választás határidejéül 1879. évi no-

vember 10-ére d. e. 10 órája M.-Ittebe községében kiütetik.

Ezen állomással évi 60 ft. készpénz fizetés és minden szülész eset után látogatási díj fejében 50 kr. van összekötvé.

Felhivatnak tehát az ezen állomás elnyerése végett pályázni óhajtok, hogy az 1876. évi XIV. t. cz. 51. §-a alapján szabályszerűleg felszerelt folyamodványait a választást megelőző napig ezen szolgabírósnál benyújtsak.

Kelt Párdányban a szolgabírósnál 1879. évi október 7-én.

Szolgabíró szabadságos:

Bubalovics János, tb. szolgabíró.

1624. sz. k. i. 1879.

Pályázat.

(166—3.3)

Miután a f. évi augusztus 24-re kitűzött, s lemondás folytán üresedésben lévő jánosföldi községi orvosi választás, pályázók hiányában, megtartható nem volt, ezennel nevezett 2000 lélek számból álló községben betöltendő orvosi állomásra a pályázat ismételve kiíratik, s a választás határidejéül az 1879-ik évi október 30-ik napjának d. e. 9 órája Jánosföld községében kiütetik.

Ezen állomással évi 600 frnyi fizetés, és minden egyes látogatásért 40 kr., éjjel 1 frnyi díj van összekötvé. Szegények ingyen látogathatók.

Felhivatnak tehát a pályázni szándékozók, hogy az 1876. évi XIV. t. cz. 43., illetve 143. §-ának szabványai szerint felszerelt pályázati folyamodványait a választást megelőző napig az alulírt szolgabírósnál benyújtsak.

Kelt Párdányban a szolgabírósnál 1879. évi szeptember hó 29-én.

Hertelendy Imre, szolgabíró.

4280. sz. k. i. 1879.

Pályázat.

(162—3.3)

A török-kanizsai községi orvosi körben, ide tartozván Török-Kanizsa, Józsefova, Czernabara, Verbizca, Kis-Sziget és Oroszlámos községek, lemondás folytán az orvosi állomás üresedésbe jutván, annak választás utján betöltésére az 1876. évi XIV. t. cz. 43. és 144. §-ai értelmében ezennel a pályázat kiíratik.

Rendes évi fizetés összesen 600 ft., ezen kívül az egyes községekben községi képviselő testületileg megállapított látogatási díjjak.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomásra pályázni óhajtanak, hogy az 1871. évi XVIII. t. cz. 74. §. és 1876. XIV. t. cz. 143. §-a értelmében felszerelt folyamodványait f. é. november 3-ig mint a választás napjáig, mely választás ezen nap reggeli 9 órakor tartatik meg a török-kanizsai községében, alólírott szolgabírósnál adják be. A hivatalos magyar nyelv szö- és írásbeli kötelezettség járattalossá feltételeztetik; — orvostudori oklevéllel bíró pályázóknak a fentiszelt t. cz. 143. §. negyedik bekezdése értelmében elsőbbségük van.

Kelt Török-Kanizsán, 1879. évi október 7-én.

Szolgabíró úr meghagyásából:

Tóth Antal, s. szolgabíró.

2525. sz. k. i.

Pályázat.

(163—3.3)

Az 1876. évi XIV. t. cz. értelmében Szerb-Czernya községében szervezett és eddig pályázók hiányában üresedésben volt és évi 100 ft. fizetéssel javadalmazott községi szülésznoi állomásra választás utján betöltésére határidőül a f. é. november 4-ik napjának d. e. 10 órája Szerb-Czernya községe községében ezennel kiütetik.

Felhivatnak mindazon okleveles szülésznoi, kik ezen állomásra pályázni kívánnak, hogy a fentertintett t. cz. értelmében közzé felszerelt kérvényeket a választást megelőző napig nálam benyújtsak.

Kelt Zsombolyán, 1879. évi október 2-án.

Belicska Béné, szolgabíró.

2480. sz. k. i. 1879. Pályázat.

(174—3.1)

Nérő-Dugoszellő községében üresedésbe jött 60 frt évi fizetéssel egybekötött községi szülésznoi állomás választás utján folyó évi november 24-én d. e. 10 órakor N.-Dugoszellő községében fog betöltetni.

Felhivatnak ennélfogva mind azon szülésznoi, kik ezen állomásra pályázni szándékoznak, miszerint kellően felszerelt folyamodványait, a választást megelőző napig a nagy-szt.-miklósi szolgabírósnál benyújtsak.

N.-Szt.-Miklóson. 1879. október hó 22-én.

Buócz János, szolgabíró.

Egy jegyzői irnok,

ki a magyar nyelvet (és lehetőleg egy szláv nyelvet is) tökéletesen bírja, és a jegyzői teendőkhöz némi jártasságot kimutathat — teljes ellátás mellett 10 ft. havi fizetést nyer alólírt községi jegyzőségél. Ajánlatok f. é. október 31-ig hozzám czimezve elküldendők.

Antalfalván, 1879. évi október 13-án.

Gergelyi László, községi jegyző.

(171—2.2)

Dr. HANDLER MÓR,

orvos és sebésztudor, szülész és szemész,

gyógyit gyökeresen fényes s tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, u. m.: az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt),

2) huyesőfolyasokat (még idülteket is), a nemzörések bujakóros fekélyeit és másodrendű bujakórt minden alakjában és elcsúfításában;

3) huyesősüzkületeket;

4) fris s idült nyákfolyasokat nőknél, az ugynevezett fehérfolyasást, és az onnan eredő

magtalanyságot;

5) bőrkiütéseket;

6) a huyhólyag betegségeit és mindennemű vizelesi nehézségeket.

Rendelnaponként: délelött 10 óratól 1-ig, délután 3 óratól 5-ig, és estve 7 óratól 8-ig.

Lakik: PESTEN, belváros, kigyó-utca 1. szám, kigyó-és városház-utca sarkán, (Rottenbiller-féle házban) I-ső em., bemenet a lépcsőn.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik, és a gyógyszer megküldetnek.

Galandféreg (Pántlika-giliszta)

6 óra alatt kihajtatik. (14—48.39)